

Tidens Tegn
8. 11. 38

UTSIKT

från Holmenkollen.

Bededagshelg i Norge.

For Tidens Tegn av **HARRY BLOMBERG.**

Jag sitter vid mitt fönster uppe på Holmenkollen och ser ner över Oslo och fjorden. Skogen stupar brant utför och över topparna ser jag ner på människornas hem. Villorna lysa i mörka åskanter och på öppna ängar, och själva Oslo gytttrar sig samman till en grå massa, ur vilken några torn stiga upp i novemberluften. Det blänker av fjorden med alla holmar och uddar, och längst ut dra blåa bergväggar upp horisontlinjen. En och annan ångare rör sig därute på silverflatorna mellan uddarna och holmarna och lämnar några molntottar efter sig.

Vackert? Jo, jag har hört sägas, att detta skall vara vackert, och jag skall be att få ett papper och skriva under, att härmed intygas att det är vackert. Och om det är nödvändigt, vill jag gärna i ett P. S. tillägga, att jag redan tänkt på vikingaskepp och allt möjligt historiskt. Men jag skulle också med fin stil vilja smyga dit en liten linje om att jag alldeles nyss hörde några domherrar vissla i den avlödade björken utanför fönstret.

I förmiddags tog jag en spatsertur uppigenom skogen mot Voksenkollen och Frogner. Det hade frusit tunn is på de många små vattnen i skogen, blåbärriset var ännu styvt och mossan doftade höst. Jag gick där i tystnaden mellan granarna och hörde människoröster här och var. Unnga människoröster och gamla. Ja, ty nu i bededagshelgen är man ju på tur här i bergen med sin flicka, sin hustru eller kamrat. Hela Nordmarka är väl sådana dagar full av vandrande människor. Några ha kommit hitupp i bil, plockat ur barn och blomma och försvunnit in i skogen några timmar. När de återvänt ha de haft friskare färg i ansiktena och kvinnorna ha haft kvistar eller moss-tuvor i händerna.

Harry Blomberg.

Nu börjar eftermiddagen skymma och människoparen gå utför mot den disiga stan igen. Silverglansen börjar slockna i fjorden, och så här i skymningen bli vi medelåldres herrar gärna en smula känslolösa. Det kan hända att vi ertappa oss med att tänka tillbaka på vårt liv, och här sitter jag nu och tänker på allt vad Norge betytt för mig.

Jag minns inte längre hur många gånger jag varit i Norge och jag kan inte tänka mig att jag aldrig mer skulle kunna komma tillbaka. En gång för många, många år sedan kom jag vandrande över Lapplands gränsfjäll och ner till Junkerdalen och salten i Nordland. Det var första mötet. En gång skrev jag min första roman under en björk uppe vid Nordkjosens mellan Balsfjord och Lyn-gen. Jag minns vilda vintermorgnar i Lofoten med hela fiskeflottan stävande till havs; midsommareldar i Dovre och Romsdalen; dunket av motorer utanför Kirkenes och den väldiga tystnaden över Rörosvidda. Nej, minnena storma

fram ur sina gömslen, jag kan inte hejda dem: där är cykelturen kring Sognefjord, den ensliga vandrigen över fjällen mellan Idre

och Fämundsjön, hästflockens galopp över Rondane och stormens raseri vid Utsirö. Kan man glömma sådant? Och kan man glömma den stund, då man steg in på Bondelaget sin kaffistova i Narvik och möttes av väggens präntade versrad: „Vaer hilset i Nordlands bebyggende Maend!” Aldrig. Ty det var ju mötet med den förste av norska skalder, med gamle Petter Dass och hans makalösa epos „Nordlands Trompet”.

Den första gång i mitt liv, då jag vaknade vid musik, väcktes jag av Grieg. Det var en nyårs-morgon. Jag hade fått ett stipendium, betalat alla mina skulder och köpt en gammal begagnad taffel på själva nyårsaftonen. Tidigt nästa morgon hörde jag in i sömnen dess klara klang: min hustru satt och sjöng om att solen var tänd och att missmodets skyborg var tormad och bränd.

Ja, men i all den överväldigande raden av minnen sticker så en liten stad upp med backiga gator, en sanatoriepark och ett fullt missionshus — det enda norska missionshus jag satt min fot i. Det är Larvik. Ännu för två och ett halvt år sedan trodde jag att Larvik bara tänkte på valfångst och möjligen var lite högfärdigt över att Hamsun bott där, både som villaägare och gäst på Grand. Men aldrig hade jag en sekund trott, att det var just i Larvik jag skulle få hela mitt liv förändrat och tvingas kalla den min andre födelsestad.

Men det var alltså där jag en höstdag mötte en grupp sällsamma människor, som visade mig vad livet kan vara. Och om jag nu hade en ängels tunga och röst såsom en cymbal, skulle jag vilja

04-03-026

||| O L

||| / 0

tacka Larvik och tacka dessa män-
niskor för vad de gjort för mig.

Nu skymmer det djupare över
Oslo och fjorden, ljusen spricka
ut därnere i stan — miljoner ljus,
som gruppera sig till Karlavagnar
och jordiska vintergator. Jag blir
sittande i mörkret och blickar ner
på ljustindret. Då öppnas dörren
och min vän, den finlandssvenske
skalden, kommer in. Även han
sätter sig vid fönstret och betrak-

tar glittret. Så säger han något,
och jag hör på hans lågmälda
röst att han döljer sin gripenhet
under stillsam ironi:

— Det är skandalöst, säger
han, så vackert det här landet är.
Vi måste spotta upp oss och eröv-
ra det! Allt lägger de sig till
med: fjäll och hav och dikt och
konst och musik. Vad skal vi gö-
ra med de här norrmännen?

Ja, vad skall man göra med
de här norrmännen? Erövrings-
planen är för sent påtänkt; de ha
redan erövrat oss. I mörkret sitta
vi och glädja oss över hur inner-
ligt Sverige och Norge hålla av
varandra. Jag berättar för min
vän om gränsstenar, på vilka man
ser två händer kraftigt och varmt
fatt varandra. Vi tänka på hur
djup den nordiska samhörighets-
känslan vuxit sig och vi tala om
hur vi skola kunna hjälpa till med
att göra den ännu djupare och
mångtonigare. Och ur vårt låg-
mälda samtal stiger efterhand ett
namn fram, det oundkomliga nam-
net: Bjørnson.

Ty ännu för bara någon vecka
sedan sutto vi i Runebergs stad i
Finland och talade om diktare,
som älskat fram det bästa i sina
folk. Finnas sådana diktare än-
nu i dag häruppe i Norden? Dik-
tare som lida och glädjas med he-
la sitt folk, med alla folk, och som
vägra att binda sig efter den bru-
tala maktens eller partifanatistis-
mens triumfvagnar? Vi tänkte på
Runeberg och Bjørnson — och
just i den stunden föll ett gam-
malt brev av Bjørnson oss i han-
den. En januarikväll 1863 gick
den trettioettåriga Bjørnson ut-
med Rhenstranden nere vid Köln
och tänkte på sitt hemland och
sina kära. Några dagar senare
skrev han från Paris ett brev hem
till Karoline och berättade, att
han gått och bett en bön vid
Rhen. Och så här hade han bett:

„Herre, samla det goda i mig,
så att jag kan bestå, led mig mot
de skymtande målen bortom mörk-
ret och bygg kärleken starkare i
mig, ty den omsluter det mest
äkta jag äger. Gör mitt sinne
klart, så att det återspeglar vär-
ldens under med din storhet, och
skåda långmodigt ned på mig från
din himmel. Låt mina kära alltid
stå för mina tankar, så att jag
förblir trogen mot ham och plikt
och mitt lilla fädernesland, för
vilket jag under mitt liv vill verka.
Låt det som en morgon stiga upp
ur en tung natt med mig som en
fin stråle däri. Gör mig stor i
min längtan, men ödmjuk i min
gärning, och håll mig samman
med det enda nödvändiga.”

Vi sitta i mörkret och tänka på
denna bön. Och i mörkret begyn-
ner panoramet därnere långsamt
vidga sig. Det breder ut sig tills
det famnar Ladoga i öster och At-
lanten i väster. Det sträcker sig
från Ishavet och ner til kontinen-
ten. Men det stannar inte därvid,
det växer alltjämt. Ty i denna
stund måste de nordiska folken
inte bara känna sig samhöriga in-
bördes. De måste tänka ut över
den nordiska ramen, se sitt ansvar
och fatta sin uppgift. Ingen falsk
blygsamhet får nu hålla oss tillba-
ka, och vår uppgift måste bli att
låta vox humana tona starka-
re över all världen uppifrån våra
fjäll och skogar. Varifrån skulle
den annars tona?

Oxfordbevegelsen

har satt sig som mål å vinne
verdensfred fra menneskenes in-
dre. Mätte det så sant bare
lykkes. Det er vistnok den
eneste måte hvorpå verdensfred
kan opnåes. Grunnlaget må for
hver især være: Fred med Gud
og din egen samvitighet, og gjør
mot andre hvad du vil at andre
skal gjøre mot dig. Kun på
dette grunnlag kan opnåes varig
fred og forståelse mellem folke-
ne, ikke med splid, vold og
våbenmakt. *Nordlands Folkeblad*

Mosjøen 16. 11. 38 J. M. I.

Arbeider-Studenters-forening Anisen 18. 11. 38 forestillingen i Teatret

igår hadde samlet godt hus og den
helt utmerkede forestilling fulgtes med
den mest levende interesse av de man-
ge og eldre og yngre studenter.

Efter forestillingen innledet profes-
sor Thamb's Lyche til diskusjon om
«Gehenna»s idé og dets problem. —
Jarl Hemmer viser oss med dette styk-
ket hvordan virkeligheten griper inn i
det religiøse liv, sa professoren bl. a. og
det tjente forfatteren til ære at han
ikke så dette problemet helt isolert. For
den materialistiske filosofi eksisterer
ikke lidelsen som noe abstrakt pro-
blem. Den spør: Hvad kan vi gjøre for
å avskaffe lidelsen? Hvilket formål
har lidelsen og hvad tjener den til?
Hvorfor sender Gud disse lidelser til-
over oss? Hvordan kan han tillate at
de redsler vi har sett i skuespillet, får
lov å folle sig ut og hvilken nytte har
lidelsene vært for personene i stykket?
Thamb's Lyche tok først for sig den
centrale figur i stykket, presten Bro.
Han har som ung vært adskillig syn-
defull, men er det forfatterens mening
at fordi Bros sjel skal reddes, så skal
også alle de uskyldige støtes ut i lidel-
sen? Og presten Hastig, som aldri før
har tvilet, mister troen og rømmer fra
det hele. Hvorfor rømmer han? Det er
to muligheter: Han vil bort fra det hele
eller han akter å ta op arbeidet for sin
sak utenfor fangeleirens piggrådhegn.
Om kommandanten i stykket brukte
Thamb's Lyche uttrykket Hellesby-type.

Thamb's Lyche konstaterte at det
skjedde svært lite i stykket og konklud-
erte med at lidelsen som forfatteren
lar avspille sig i stykkets personer blir
en slags privat redning av presten Bro.
Er det virkelig slik at det er i de kret-
ser som lir mest, hvor elendigheten er
størst, de moralske verdier trues? Nei,
det motsatte er tilfelle. Den store for-
skjellen på forfatterens syn og oss an-
dres er at for ham blir lidelsen et ab-
strakt problem, for oss et konkret pro-
blem.

Overlærer Petterson kom med et
innlegg efter Oxfordsyn og lektor
Sandvei bemerket at veien til
Kristus er et problem forskjellig for de
forskjellige mennesker. — Laila
Løken trodde det vilde ha vært en
langt bedre oppgave for presten Bro å
forsøkt å si kommandanten i stykket
et alvorsord enn de utsulbede stakkarer
som holdtes sperret inne i fangeleiren.

Diskusjonen blev ledet av studenter-
samfundets formann, som takket efter